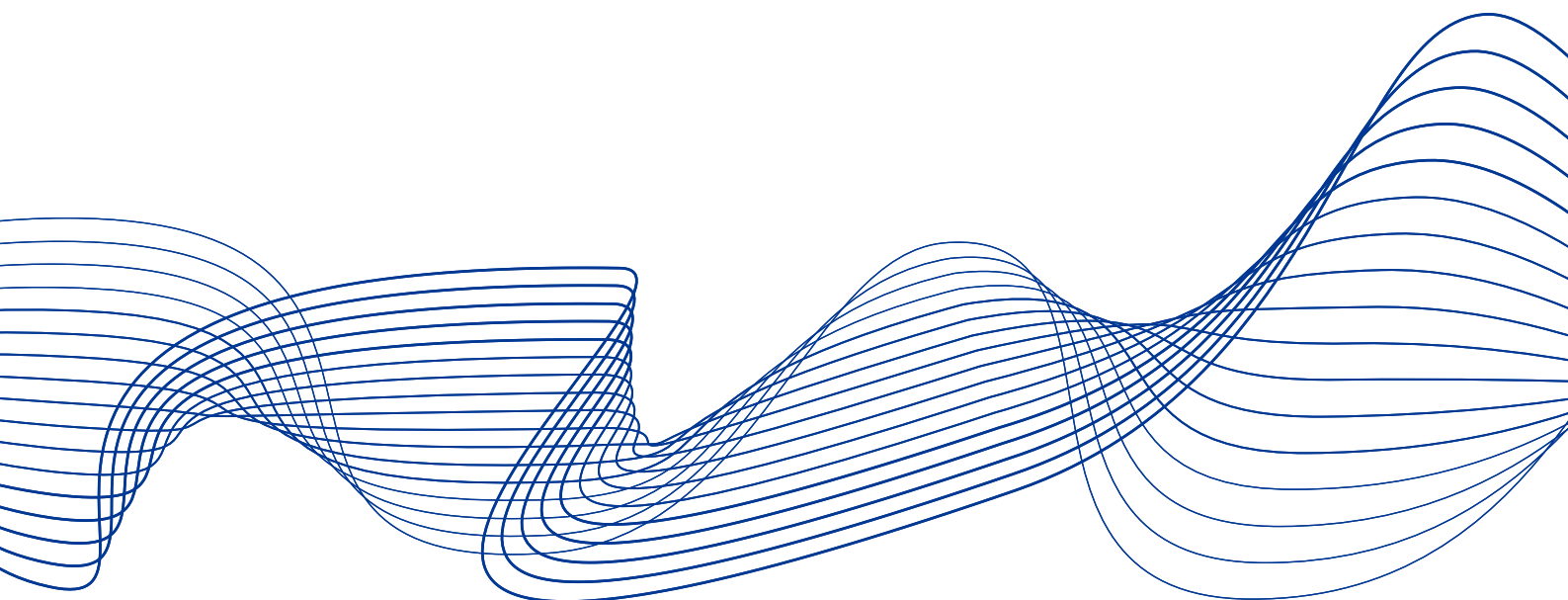

Годишен доклад

2019

ЕССР

Европейски съвет за системен риск

Европейска система за финансов надзор

Съдържание

Предговор	2
Резюме	5
Издателско каре	8

Предговор

Кристин Лагард, председател на Европейския съвет за системен риск

Настоящият девети годишен доклад на ЕССР обхваща периода от 1 април 2019 г. до 31 март 2020 г. Макар че в него попада началото на пандемията от коронавирус (COVID-19), икономическите и финансовите последици от кризата с COVID-19 продължиха да се развиват стремително през следващите месеци. Затова тазгодишният годишен доклад по изключение включва оценката на ЕССР на рисковете до юни 2020 г., така че да бъдат отразени новите системни рискове, които възникнаха вследствие на това извънредно макроикономическо сътресение за европейската икономика.

COVID-19 и свързаните с него ограничителни мерки доведоха до безпрецедентен в мирно време икономически спад, пораждайки изключително силна макроикономическа несигурност и предпазливо поведение. Правителства,

централни банки и надзорни органи предприеха решителни и смели мерки, за да подпомогнат доходите на гражданите, да запазят благоприятни условия за финансиране и да засилят увереността на гражданите и предприятията, предотвратявайки успешно възникването на още по-екстремни макроикономически сценарии. И все пак, макар че при настъпването на тази криза финансовата система беше по-устойчива, отколкото през 2008 г. в навечерието на световната финансова криза, мащабът на спада, пред който сега е изправен ЕС, неизбежно засилва рисковете за финансовата стабилност в различни сектори и пазари.

Затова ЕССР постепенно преразглежда и актуализира оценката си на системния риск, така че да отчете новата картина на рисковете в резултат от COVID-19. Бяха установени четири нови риска: i) масови фалити в частния сектор поради дълбоката глобална рецесия; ii) трудни макроикономически условия за банките, застрахователите и пенсионните схеми; iii) завръщане на риска, свързан с финансирането на държавите и iv) нестабилност и отделни случаи на недостатъчна ликвидност на финансовите пазари. Оценката на ЕССР на рисковете включва също и заплахи, произтичащи от общосистемни киберинциденти, нарушения във функционирането на критична финансова инфраструктура и рискове, свързани с изменението на климата и прехода към нисковъглеродна икономика; всички те запазват решаващото си значение за финансовата стабилност в по-дългосрочен план.

В отговор на тази променяща се картина на рисковете ЕССР премина в „кризисен режим“ през април и май 2020 г. и увеличи честотата на заседанията си за обсъждане на политиките. През този период той предприе редица мерки във връзка с i) последиците за финансовата система от схемите за гаранции по кредити и други фискални мерки за защита на реалната икономика, ii) недостатъчната ликвидност на пазарите и последиците от това за мениджърите на активи и застрахователите, iii) въздействието от процикличното понижаване на рейтинга на облигациите върху пазарите и институциите в цялата финансовата система, iv) ограниченията в цялата система върху изплащането на дивиденди, обратното изкупуване

на акции и други изплащания, и v) рисковете за ликвидността, произтичащи от искания за допълнително обезпечение. Тези мерки са описани в прессъобщенията на Генералния съвет на ЕССР.¹

Преди настъпването на пандемията ЕССР предприе през 2019 г. редица мерки за противодействие на системни рискове, възникващи от пазарите на недвижими имоти. По-специално, той издаде пет предупреждения и шест препоръки относно средносрочни уязвимости в сектора на жилищните имоти, адресирани към единадесет от държавите членки, и внесе изменения в предишна препоръка относно запълването на празноти в данните за недвижимите имоти. С цел да усъвършенства макропруденциалната рамка извън границите на банковия сектор ЕССР предостави коментари на Европейския орган за застраховане и професионално пенсионно осигуряване в неговия текущ преглед на пруденциалната рамка за застрахователния сектор. Той също така публикува доклад, в който се изследват начини за редуциране на процикличното въздействие на маржин споразуменията и дисконтирането на пазарите на деривати и при сделки за финансиране с ценни книжа.

Освен това ЕССР продължи да действа като форум за обмен на знания и най-добри практики, като организира редица събития с цел да насърчи дискусиите в областта на макропруденциалната политика. Четвъртата годишна конференция на ЕССР се проведе през септември 2019 г., като участниците съпоставиха опита си в макропруденциалната политика, обсъдиха ролята на небанковите институции във финансовата система и икономиката като цяло, разгледаха въпроса за киберсигурността и потенциалното му отражение върху системния риск и темата дали са приключили регулаторните реформи във финансовата система.

И накрая, в настоящия доклад се описват редица промени в регламента, с който се създава ЕССР², които влязоха в сила през 2019 г., включително промени в управлението на ЕССР и усъвършенстване на рамката му за отчетност.

През отчетния период редица скъпи, уважавани колеги напуснаха постовете си и бих желала да благодаря на всички тях за ценния им принос. Особена благодарност бих искала да изкажа на моя предшественик, предишния председател на ЕЦБ Марио Драги, който председателства ЕССР в продължение на осем години до края на октомври 2019 г. Това бе труден период, в който трябваше да се справяме с последствията и от световната финансова криза, и от кризата на държавните дългове в ЕС.

Бих искала също така да благодаря от сърце на Марк Карни, бившият управител на Bank of England, чийто мандат като първи заместник-председател на ЕССР приключи при оттеглянето на Обединеното кралство от Европейския съюз, на Изабел Шнабел, бивш член на Генералния съвет и заместник-председател на Консултативния научен комитет (КНК), а

¹ Вижте прессъобщенията от **9 април**, **14 май**, **8 юни** и **„Мерки на политиката в отговор на пандемията от COVID-19“**.

² Вижте Регламент (ЕС) № 1092/2010 на Европейския парламент и на Съвета от 24 ноември 2010 г. за пруденциалния надзор върху финансовата система на Европейския съюз на макроравнище и за създаване на Европейски съвет за системен риск (ОВ L 331, 15.12.2010 г., стр. 1).

също и на Филип Лейн, бивш управител на Central Bank of Ireland/Banc Ceannais na hÉireann, за огромния им принос в работата на ЕССР.

Също така бих желала да приветствам сърдечно Стефан Ингвес, управител на Sveriges riksbank, който е новият първи заместник-председател на ЕССР, Пабло Ернандес де Кос, управител на Banco de España, като председател на Консултативния технически комитет (КТК), професор Клаудия Бух като заместник-председател на КТК, професор Ричард Портс като председател на КНК и професор Лориана Пелизон и професор Хавиер Суарес като заместник-председатели на КНК.

И накрая, бих искала да изразя дълбоката си скръб за кончината на професор Алберто Джованини, който беше член на Консултативния научен комитет.

Кристин Лагард
Председател на ЕССР

Резюме

Отчетният период от началото на април 2019 г. до края на март 2020 г. включва избухването на пандемията от коронавирус (COVID-19) през първото тримесечие на 2020 г. Пандемията причини екстремно икономическо сътресение, което засегна икономиката и финансовата стабилност в ЕС и в целия свят.

След настъпването на пандемията от COVID-19 органите на ЕС, националните правителства, централните банки, надзорните органи и органите за реструктуриране предприеха безпрецедентни мерки в подкрепа на икономиката. Генералният съвет на ЕССР идентифицира пет приоритетни области и предприе мерки в тях: последиците за финансовата система от гаранционните схеми и други фискални мерки за защита на реалната икономика; недостатъчната ликвидност на пазарите и последиците от това за мениджърите на активи и застрахователите; въздействието от процикличното понижаване на рейтинга на облигациите върху пазарите и институциите в цялата финансовата система; ограниченията в цялата система върху изплащането на дивиденди; обратното изкупуване на акции и други изплащания; и рисковете за ликвидността, произтичащи от искания за допълнително обезпечение.³ Всички тези мерки бяха предприети през май 2020 г., извън отчетния период, обхванат в настоящия доклад. Те ще бъдат описани в годишния доклад за 2020 г.

През юни 2020 г. ЕССР подложи на преглед оценката си на системния риск, така че да отчете развитието на събитията. Той класифицира риска от мащабни фалити в реалната икономика като тежък системен риск за финансовата стабилност в ЕС (Риск 1); риска, произтичащ от трудните макроикономически условия за банките, застрахователите и пенсионните схеми, като повишен риск за финансовата стабилност (Риск 2); риска, произтичащ от завръщането на риска, свързан с финансирането на държавите, и на опасенията във връзка с устойчивостта на дълговете, като повишен (Риск 3); и риска, произтичащ от нестабилност и отделни случаи на недостатъчна ликвидност на финансовите пазари, като повишен (Риск 4). Освен това ЕССР определи операционните рискове, каквито биха могли да възникнат например от общосистемен киберинцидент, като повишени (Риск 5), а системните рискове, произтичащи от свързани с финансирането нарушения на функционирането на критични финансови инфраструктури, (Риск 6) и рисковете, свързани с изменението на климата, (Риск 7) следва да бъдат наблюдавани.

Преди настъпването на пандемията от COVID-19 ЕССР прие пет предупреждения и шест препоръки относно средносрочни уязвимости в сектора на жилищните имоти, адресирани към компетентните министри в единадесет от държавите членки. Освен това той внесе изменения в предишна препоръка относно запълването на празноти в данните за недвижимите имоти.

ЕССР продължи да допринася за координирането на макропруденциалната политика в Съюза. С оглед на нуждата от засилване на сътрудничеството между органите на държавите

³ Вижте „[Мерки на политиката в отговор на пандемията от COVID-19](#)“.

членки по произход и приемащите държави членки в случаите, когато клонове се считат за важни за финансовата стабилност на държавата, където извършват дейността си, ЕССР издаде препоръка, която насърчава обмена на данни за клоновете. ЕССР също така предостави становище на Съвета, Европейската комисия и Финландия, в което отбелязва, че счита удължаването на по-строга национална мярка от страна на Финландия за необходимо за ефикасното преодоляване на системните рискове и на заплахите, произтичащи от жилищния пазар в страната. Освен това ЕССР приложи рамката си за реципрочност и препоръча реципрочно третиране на националните мерки за гъвкавост при експозициите към жилищни имоти в Белгия, Естония и Нидерландия. В по-общ план ЕССР продължи да наблюдава макропруденциалните мерки, приети в Съюза, и да улеснява обмена на мнения сред членовете си относно такива мерки. Тези мерки са описани по-подробно в Прегледа на ЕССР на макропруденциалната политика в ЕС.⁴

ЕССР допринесе и за осигуряването на устойчивост на банковия сектор. В тази област той разгледа макропруденциалните последици от финансовите инструменти, които се измерват по справедлива стойност и класифицират за счетоводни цели като инструменти от второ или трето ниво, и даде своя принос в стрес теста за целия ЕС, организиран от Европейския банков орган (ЕБО). Що се отнася до активите от второ и трето ниво, ЕССР изложи констатациите си в доклад, в който се определят три основни области, където подобни инструменти могат да засегнат финансовата стабилност. Това са i) неточно оценяване на финансовите инструменти, ii) евентуални колебания и недостатъчна ликвидност в момент на сътресение и iii) незадоволително отразяване на базисните рискове в пруденциалната рамка. Що се отнася до стрес тестовете, през януари 2020 г. ЕССР предостави на ЕБО утежнен макрофинансов сценарий. В отражение на момента на предоставянето му този сценарий се основаваше на главните рискове за финансовата стабилност, определени от ЕССР преди настъпването на пандемията от COVID-19. След като коронавирусът започна да се разпространява в Европа през февруари и март 2020 г., ЕБО отложи стрес теста за 2021 г.

ЕССР продължи работата си по усъвършенстване на макропруденциалния инструментариум извън границите на банковия сектор. По-специално, той разгледа: варианти на политики за редуциране на процикличността на маржин споразуменията и дисконтирането на пазарите на деривати и при сделки за финансиране с ценни книжа; начини за укрепване на възстановяването и реструктурирането на централни контрагенти; начини за усъвършенстване на макропруденциалните аспекти на правилата в Платежоспособност II за застрахователни посредници; и начини за усъвършенстване на Директивата относно лицата, управляващи алтернативни инвестиционни фондове⁵. В доклад, публикуван през януари 2020 г., ЕССР определя варианти на политики за смекчаване на процикличното въздействие на маржин споразуменията и дисконтирането на пазарите на деривати и при сделки за финансиране с ценни книжа. Що се отнася до централните контрагенти, ЕССР работи в сътрудничество с Европейския орган за ценни книжа и пазари (ЕОЦКП), за да се подготви за

⁴ Вижте [Преглед на макропруденциалната политика в ЕС през 2019 г.](#), ЕССР, април 2020 г.

⁵ [Директива 2011/61/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 8 юни 2011 г. относно лицата, управляващи алтернативни инвестиционни фондове, и за изменение на директиви 2003/41/ЕО и 2009/65/ЕО и на регламенти \(ЕО\) № 1060/2009 и \(ЕС\) № 1095/2010 \(ОВ L 174, 1.7.2011 г., стр. 1\).](#)

новите задачи, произтичащи от влизането в действие на преработения Регламент за европейската пазарна инфраструктура (EMIR Refit и EMIR 2.2). Като последващо действие по доклада, който публикува през януари 2019 г., ЕССР също така продължи комуникацията си със законодателните органи по досието за възстановяването и реструктурирането на централни контрагенти. Що се отнася до застрахователния сектор, ЕССР изпрати коментар в консултацията, организирана от Европейския орган за застраховане и професионално пенсионно осигуряване (ЕОЗППО), по прегледа на Платежоспособност II. Той подчерта необходимостта да се установи хармонизирана рамка за възстановяване и реструктуриране в целия Европейския съюз и да се гарантира и занапред доброто обхващане на рисковете в Платежоспособност II. Той включи също така предложения за макропруденциални инструменти, обхващащи капитала, ликвидността и междусекторни аспекти, представени в доклад от февруари 2020 г. Що се отнася до инвестиционните фондове, ЕССР изпрати писмо до Европейската комисия, в което посочва областите, в които следва да се усъвършенства Директивата относно лицата, управляващи алтернативни инвестиционни фондове.

Като част от задълженията на ЕССР за отчетност неговият председател участва в изслушвания пред Комитета по икономически и парични въпроси на Европейския парламент (ЕCON). На тези изслушвания председателят представи на членовете на Европейския парламент информация от първа ръка относно основанията за инициативите по политиките, приети от ЕССР през годината. Освен това ЕССР отбеляза промените, произтичащи от влизането в сила на преработения Регламент за ЕССР, включително промените в неговото управление и усъвършенстването на рамката му за отчетност.

ЕССР продължи да организира редица събития, за да ангажира заинтересованите страни в дискусии по макропруденциалната политика. Като част от мандата си ЕССР проведе годишната си среща с Комитета на европейските органи за надзор на одита и с нормативно определените одитори на установените в ЕС глобални системно важни финансови институции. Срещата, чиято цел е ЕССР да се информира за събитията в сектора или за важно развитие на обстоятелствата при глобалните системно важни финансови институции, бе съсредоточена върху въвеждането на МСФО 9, оценката на сложни финансови инструменти, подготвителната работа за МСФО 17, европейската макроикономическа среда, борбата с изпирането на пари и измамите и важни теми в одита. ЕССР проведе и своята четвърта годишна конференция. Участниците в нея обмениха опит в областта на макропруденциалните политики и обсъдиха ролята на небанковите институции в икономиката и финансовата система, киберсигурността и нейните потенциални следствия за системния риск, както и въпроса дали са приключили регулаторните реформи на финансовата система.

Издателско каре

© Европейски съвет за системен риск, 2020 г.

Пощенски адрес 60640 Frankfurt am Main, Germany
Телефон +49 69 1344 0
Уебсайт www.esrb.europa.eu

Всички права запазени. Разрешава се възпроизвеждането с образователна и нетърговска цел при изрично позоваване на източника.

Данните, съдържащи се в този доклад, са към 31 март 2020 г.

За специфичната терминология можете да използвате [речника на ЕССР](#) (само на английски език).

ISSN 1977-5113 (pdf)
ISBN 978-92-9472-146-4 (pdf)
DOI 10.2849/781350 (pdf)
ЕС каталожен № DT-AB-20-001-BG-N (pdf)